

Rolnummer 5525
Arrest nr. 140/2013 van 17 oktober 2013

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 100, eerste lid, 1°, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, en artikel 131, tweede lid, van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en J. Spreutels, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût en T. Giet, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij arrest van 22 november 2012 in zake de vennootschap naar Nederlands recht « Eurometaal N.V. » tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 4 december 2012, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 1, eerste lid, van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van de schuldvorderingen ten laste of ten voordele van de Staat en de Provinciën, dat artikel 100, eerste lid 1° van de Wet op de Rijkscomptabiliteit gecoördineerd bij Koninklijk Besluit van 17 juli 1991 is geworden, en de overgangsregeling van de wet van 22 mei 2003, de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet mede in het licht van artikel 6 EVRM en artikel 1, eerste Protocol bij het EVRM doordat het voor vorderingen tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid wegens de onrechtmatige daad van een orgaan of aangestelde van de overheid slechts voorziet in een verjaringstermijn van vijf jaar die een aanvang neemt op 1 januari van het begrotingsjaar waarin de schuldvordering is ontstaan, terwijl de verjaringstermijn voor buitencontractuele vorderingen van de Staat, ten tijde van de onrechtmatige daad, dertig jaar bedroeg (met dien verstande dat, na de inwerkingtreding van de verjaringswet van 10 juni 1998, in gevallen waar de Staat kennis had van de schade en de identiteit van de aansprakelijke, de Staat nog over een termijn van vijf jaar beschikte vanaf de inwerkingtreding van deze wet om haar vordering in te stellen) ? ».

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- de vennootschap naar Nederlands recht « Eurometaal N.V. », woonplaats kiezend te 1930 Zaventem, Excelsiorlaan 13;

- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 18 september 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. H. Vandenberghe, Mr. C. De Scheemaecker en Mr. P. De Scheemaecker, advocaten bij de balie te Brussel, voor « Eurometaal N.V. »;

. Mr. L. Schellekens, tevens *loco* Mr. B. Kohl en Mr. D. D'Hooghe, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en T. Giet verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil

Het bodemgeshil betreft een vordering tot schadeloosstelling, ingesteld door « Eurometaal N.V. » op 2 april 1999, tegen de Belgische Staat, wegens het ontbreken van een onderhandse overeenkomst in 1985 met de Amerikaanse firma « General Defense Corporation » voor het leveren van 114 400 obussen en 113 500 ontstekers aan het Ministerie van Landsverdediging.

Bij tussenvonnis van 30 april 2001 werd de vordering van « Eurometaal N.V. » ontvankelijk verklaard, maar werd de verdere behandeling geschorst in afwachting van een definitieve uitspraak over de strafvordering. Bij eindvonnis van 18 maart 2005 oordeelde de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel dat de vordering van « Eurometaal N.V. » verjaard was. Tegen dat vonnis werd door « Eurometaal N.V. » en door de Belgische Staat, in zoverre de vordering van « Eurometaal N.V. » ontvankelijk was verklaard, hoger beroep aangetekend.

Bij een eerste arrest van 10 september 2008 heeft het Hof van Beroep te Brussel de hogere beroepen ontvankelijk verklaard. Bij een tweede arrest van 18 februari 2009 heeft het geoordeeld dat de vordering niet verjaard was en dat de foutieve handelingen van de ambtenaren van de Belgische Staat dienden te worden toegerekend aan de Belgische Staat, zodat die rechtstreeks aansprakelijk was op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek. Bij zijn eindarrest van 30 juni 2009 heeft het Hof van Beroep te Brussel beslist dat afdoende is aangetoond dat zonder de omkoping het contract aan « Eurometaal N.V. » zou zijn toegewezen en werd een schadevergoeding van 12 609 224 euro, met interest, aan « Eurometaal N.V. » toegekend.

Tegen de arresten van 18 februari 2009 en 30 juni 2009 werd door de Belgische Staat voorziening in cassatie ingediend. Het Hof van Cassatie heeft op 24 januari 2011 de arresten van 18 februari 2009 en 30 juni 2009 vernietigd wegens de schending van het principe van de continuïteit van de zetel (artikel 779, tweede lid, van het Gerechdelijk Wetboek), en heeft vervolgens de zaak doorverwezen naar het Hof van Beroep te Gent.

Het Hof van Beroep te Gent stelt de bovenvermelde prejudiciële vraag. De verwijzende rechter merkt aangaande de verjaring op dat op het ogenblik dat de schuldvordering van « Eurometaal N.V. », met toepassing van het huidige artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit verjaard zou geweest zijn (periode 1 januari 1985 tot en met 31 december 1989), de gemeenrechtelijke termijn voor vorderingen tot schadevergoeding nog dertig jaar bedroeg.

De verwijzende rechter is van oordeel dat in voorliggend geval alle elementen die nodig waren om een aansprakelijkheidsvordering tegen de Belgische Staat te kunnen instellen, door « Eurometaal N.V. » gekend waren en dus « konden worden vastgesteld » binnen de verjaringstermijn van artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit. Derhalve is de verwijzende rechter van oordeel dat de vordering van « Eurometaal N.V. » verjaard is. « Eurometaal N.V. » verwijst echter naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 25 juni 2009, *Zouboulidis t. Griekenland*, waar het Hof heeft besloten dat de toepassing, door de Griekse rechtbanken, van een verjaringstermijn van twee jaar vanaf het ontstaan van het recht van schuldvordering van ambtenaren tegen de Griekse Staat, strijdig is met het door artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgd eigendomsrecht. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kwam tot die conclusie omdat de Griekse wetgeving voor de schuldvorderingen van de Griekse Staat voorziet in verjaringstermijnen die schommelen tussen vijf en twintig jaar, dus tweemaal tot tienmaal langer dan de termijn van twee jaar waarover de klager beschikte, en omdat de argumenten die door de Griekse Staat werden aangehaald niet in hun algemeenheid en op abstracte wijze konden volstaan om een verjaringstermijn van slechts twee jaar te verantwoorden.

Dienvolgens stelt de verwijzende rechter bovenvermelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. De Ministerraad voert aan dat de prejudiciële vraag zo dient te worden begrepen dat het Hof dient te onderzoeken of artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit en de overgangsregeling van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat (te weten artikel 131), de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet schenden, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, in zoverre zij van toepassing zijn op vorderingen tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid en in zoverre, op het ogenblik van de vermeende onrechtmatige daad, de verjaringstermijn vijf jaar, dan wel dertig jaar bedroeg. De te vergelijken categorieën zijn, enerzijds, de buitencontractuele aansprakelijkheidsvorderingen vanwege particulieren (of een andere overheid) voor schade veroorzaakt door de Belgische Staat waarvoor een verjaringstermijn van vijf jaar geldt en, anderzijds, de buitencontractuele aansprakelijkheidsvorderingen vanwege de Belgische Staat voor schade veroorzaakt door particulieren (of een andere overheid) waarvoor een verjaringstermijn van dertig jaar gold (gewijzigd bij de wet van 10 juni 1998 - thans ook vijf jaar). De wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat hervormt de verjaringsregeling voor vorderingen tegen de federale Staat grondig; evenwel bepaalt artikel 131, tweede lid, van de voormelde wet dat artikel 100, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit van toepassing blijft op de schuldvorderingen op de federale Staat die ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van de wet van 22 mei 2003.

Vervolgens merkt de Ministerraad op dat, overeenkomstig artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, schuldvorderingen, daarin begrepen de vorderingen tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid lastens de Belgische Staat, die moeten worden overgelegd, onderworpen zijn aan een dubbele verjaringstermijn van vijf jaar, voor zover de overlegging effectief heeft plaatsgehad. Indien de schuldvordering niet wordt overgelegd, verjaart zij na verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar waarin de schuldvordering is ontstaan. Indien de schuldvordering wel wordt overgelegd, verjaart de schuldvordering na verloop van vijf jaar vanaf de eerste januari van het jaar waarin de schuldvordering tegen de Staat wordt overgelegd, voor zover zij niet binnen die termijn wordt geordonnanceerd. Die dubbele verjaringstermijn brengt met zich mee dat de schuldvordering uiterlijk verjaart na negen jaar vanaf de eerste januari van het kalenderjaar waarin zij opeisbaar is geworden.

A.1.2. De Ministerraad is van oordeel dat het onderscheid tussen de te vergelijken categorieën van schuldvorderingen op een objectief criterium berust: de Staat dient het algemeen belang en de particulieren handelen rekening houdend met hun persoonlijk belang.

Vervolgens betoogt de Ministerraad dat het verschil redelijk verantwoord is en niet onevenredig met het beoogde doel. De door de Ministerraad geciteerde vaste rechtspraak van het Hof bevestigt dat standpunt (zie de arresten nrs. 32/96, 75/97, 5/99, 85/2001, 42/2002, 64/2002, 37/2003, 1/2004, 86/2004, 127/2004, 165/2004, 170/2004, 153/2006, 90/2007, 17/2008 en 147/2012). Derhalve dient te worden besloten dat de bijzondere verjaringstermijn van vijf jaar voor buitencontractuele aansprakelijkheidsvorderingen lastens de Staat een maatregel inhoudt die niet onevenredig is met het door de wetgever nagestreefde doel, waardoor er geen sprake kan zijn van een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.1.3. Wat betreft de mogelijke schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met het recht op toegang tot de rechter en met het eigendomsrecht, merkt de Ministerraad op dat er geen schending is van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, omdat, gelet op het feit dat de verjaring van de buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering lastens de Staat niet eerder begint te lopen dan wanneer de schuldvordering ontstaat, de in het geding zijnde normen de schadelijder niet in de onmogelijkheid stellen om binnen de vijfjarige termijn in rechte te ageren.

Wat de mogelijke schending van het eigendomsrecht betreft, voert de Ministerraad aan dat in de vijfjarige verjaringstermijn is voorzien bij artikel 100 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, dat hij een doelstelling van algemeen nut nastreeft en dat hij niet disproportioneel is met de fundamentele rechten van de schadelijder, waardoor voldaan is aan de voorwaarden van artikel 1, tweede alinea, van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Bovendien heeft het Hof, in zijn arrest

nr. 1/2004, geoordeeld dat een van het gemeen recht afwijkende verjaringstermijn niet strijdig is met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, zodra is vastgesteld dat die verjaringstermijn niet strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Ook de verwijzing naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 25 juni 2009, *Zouboulidis* t. Griekenland, is, volgens de Ministerraad, niet relevant voor de te beantwoorden prejudiciële vraag. Allereerst besloot het Europees Hof voor de Rechten van de Mens tot een schending van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, op grond van de concrete gegevens eigen aan de zaak. Het Grondwettelijk Hof daarentegen dient zich te beperken tot het beantwoorden van de voorgelegde grondwettelijkheidsvraag op een algemene en abstracte wijze, los van de beslechting van het geschil voor de verwijzende rechter. Vervolgens laat het rechtszekerheidsbeginsel toe dat voor schuldvorderingen lastens de Staat een verjaringstermijn wordt toegepast die afwijkt van de gemeenrechtelijke verjaringstermijnen. In het arrest van 8 september 2011 (HvJ, C-89/10 en 96/10) heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit met het Unierecht verenigbaar is. Volgens het Hof van Justitie wordt het effectiviteitsbeginsel niet geschonden wanneer een nationale verjaringstermijn voor de belastingadministratie voordeliger zou zijn dan de verjaringstermijn die voor particulieren geldt. Ten slotte meent de Ministerraad dat de zaak voor de verwijzende rechter en de zaak *Zouboulidis* niet vergelijkbaar zijn, omdat de zaak *Zouboulidis* zich afspeelt in de contractuele sfeer, terwijl de zaak voor de verwijzende rechter is gesitueerd in de buitencontractuele sfeer en omdat in de zaak *Zouboulidis* de ambtenaar slechts over een termijn van twee jaar beschikte, terwijl in de voorliggende zaak de particulier minstens over een termijn van vijf jaar beschikt.

A.2.1. De eisende partij voor de verwijzende rechter, « Eurometaal N.V. », wijst erop dat de door het Hof uitgesproken arresten aangaande de grondwettigheid van artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit dateren van vóór het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 25 juni 2009, *Zouboulidis* t. Griekenland. Het arrest van 25 juni 2009 zet, volgens de eisende partij voor de verwijzende rechter, die rechtspraak op losse schroeven. De instelling, door artikel 100, van een betrekkelijk korte en van het gemeen recht afwijkende verjaringstermijn maakt een inmenging uit in het door artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgde eigendomsrecht. Uit het voormelde arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kan worden afgeleid dat het louter toebehoren aan de staatsstructuur niet volstaat om in alle omstandigheden de toepassing van de statelijke voorrechten te legitimeren; het voorrecht moet noodzakelijk zijn voor de goede werking van het openbaar ambt. Het loutere belang van de Schatkist kan niet worden gelijkgesteld met het openbaar of algemeen belang dat dan de aantasting van de rechten van het individu zou verantwoorden. De zorg om de schulden van de Staat onmiddellijk aan te zuiveren en te vermijden dat het budget van de overheid zou worden overbelast met onvoorziene uitgaven kan, volgens de eisende partij voor de verwijzende rechter, op zich geen rechtvaardiging uitmaken voor de belangrijke aantasting van haar eigendomsrecht.

A.2.2. De eisende partij voor de verwijzende rechter betoogt dat de overheid, naar materieel recht, aan dezelfde regels is onderworpen als de privépersonen. Er zijn geen redenen voorhanden die zouden kunnen verantwoorden dat de specifieke hoedanigheid van een partij tot een specifieke verjaringstermijn aanleiding geeft wanneer de grondslag van de vordering dezelfde is en derhalve de voorwaarden waaronder de vordering wordt gesteld, aan gelijke eisen zijn onderworpen.

Daarenboven zijn de voorwaarden waaronder de specifieke vijfjarige verjaringstermijn ten voordele van de Belgische Staat wordt ingevuld, niet pertinent en niet evenredig in het licht van de specifieke aard van de buitencontractuele vordering. Dit wordt, volgens de eisende partij voor de verwijzende rechter, bewezen door het feit dat een aantal buitencontractuele vorderingen tegen andere overheden dan de Belgische Staat, de gemeenschappen en de gewesten, wel onder de gemeenrechtelijke regeling en niet onder artikel 100 vallen. Nochtans zouden ook die overheden de schatkistredenen kunnen aanvoeren. Daarenboven is het aangevoerde procedurele schema van overlegging en ordonnancering in wezen niet aangepast aan een aansprakelijkheidsvordering. De overlegging van een aansprakelijkheidsaanspraak dient gegevens te bevatten die een volledige kennis van het dossier impliceren. Het getuigt van een elementaire zorgvuldigheid en respect voor de rechten van de benadeelde dat bij het bestaan van een strafonderzoek over corruptie de eventuele benadeelde de uitslag van dat strafonderzoek afwacht, zeker wanneer de overheid zelf de fraude uitdrukkelijk in een rechtsgeding ontkent. Daarenboven moet de benadeelde ook het vermoeden van onschuld in acht nemen.

A.2.3. Volgens de eisende partij voor de verwijzende rechter maakt artikel 100 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit rechtstreeks inbreuk op artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het recht op toegang tot de rechter omvat onder meer het recht om effectief schadevergoeding te eisen

voor misdrijven begaan door personeelsleden van de overheid. De toepassing van een uiterst korte en van het gemeen recht afwijkende verjaringstermijn maakt een procedurebeletsel uit dat een burger kan verhinderen toegang te hebben tot een rechtbank teneinde een schuldvordering waarvan hij houder is ten opzichte van een overheid te laten gelden; dat procedurebeletsel bestond, op het ogenblik van de feiten, niet voor een buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering van de Staat.

De eisende partij voor de verwijzende rechter merkt tevens op dat artikel 113 van de wet van 22 mei 2003 de verjaringsregels van het gemeen recht van toepassing verklaart op de diensten van de federale overheid. Maar artikel 131 bepaalt echter dat artikel 100 van toepassing dient te blijven op de feiten die dateren van vóór de nieuwe wet. Derhalve dient de algemene regeling, zoals uitgewerkt door de wet van 10 juni 1998, te worden toegepast, aangezien er in deze zaak geen definitieve gerechtelijke beslissing voorligt waarin uitspraak wordt gedaan over de verjaring, waardoor de nieuwe verjaringsregels van 1998 moeten worden toegepast, en dus het gemeen recht.

A.2.4. Aangaande het algemeen rechtsbeginsel « *fraus omnia corrumpit* », voert de eisende partij voor de verwijzende rechter aan dat het strijdig is met dat rechtsbeginsel om frauduleuze besluitvorming rechtsgevolgen te laten hebben door zich op de verjaring te beroepen, vooraleer de pertinente en omstandige kennisname van de corruptie of het schadebedrag door de benadeelde mogelijk was in een strafprocedure. Het is duidelijk de bedoeling geweest van de wetgever bij het invoeren van de wet van 10 juni 1998 om de gemeenrechtelijke verkorte verjaringstermijn pas te laten ingaan op het ogenblik dat de houder van het vorderingsrecht effectief en concreet over alle elementen beschikt voor het instellen van zijn vordering.

De eisende partij voor de verwijzende rechter meent nog dat, door aan de benadeelde het recht te weigeren nieuwe pertinente feiten aan te voeren om de daarop steunende aansprakelijkheidsvordering te staven die uit het betrokken strafdossier voortvloeit, door enerzijds de strafzaak te laten verjaren en anderzijds de exceptie van verjaring aan te voeren tegen de aansprakelijkheidsvordering, de Belgische Staat artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens schendt. Aan de benadeelde wordt een onredelijke, exorbitante en discriminerende last opgelegd die het in het Europees Verdrag voor de rechten van de mens beoogde evenwicht tussen private en publieke belangen en rechten schendt en waarbij een procespartij een onredelijke drempel wordt opgelegd om zijn burgerlijke betwisting omtrent zijn eigendomsrecht aan het oordeel van een onafhankelijke en onpartijdige rechter te onderwerpen.

A.3.1. Aangaande de opmerkingen van de eisende partij voor de verwijzende rechter betreffende het startpunt van de gemeenrechtelijke verjaringstermijn, merkt de Ministerraad op dat die overwegingen niet relevant zijn voor de beoordeling van de prejudiciële vraag. Bovendien houdt de Ministerraad staande dat de uiteenzetting van « Eurometaal N.V. » enigszins dubbelzinnig is, onder andere wat betreft de kennisvereiste van de schade en de identiteit van de aansprakelijke persoon. De objectieve of normatieve beoordeling leidt naar een referentietype van de normaal zorgvuldige persoon; wanneer een normaal zorgvuldige benadeelde, geplaatst in dezelfde omstandigheden, redelijkerwijze op de hoogte was geweest van de basiselementen van de aansprakelijkheid, kan een optreden van de benadeelde worden verwacht. Dit wordt eveneens bevestigd in het tussenarrest van 22 november 2012 van het Hof van Beroep te Gent.

Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof vloeit voort dat, mits de schade en de identiteit van de aansprakelijke kunnen worden vastgesteld binnen de verjaringstermijn zoals daarin is voorzien in artikel 100, eerste lid, 1°, die verjaringstermijn, die een aanvang neemt op 1 januari van het begrotingsjaar waarin de schuldvordering is ontstaan, moet worden toegepast. Uit die rechtspraak kan in geen geval worden afgeleid dat de aanvangsdatum van de verjaringstermijn van artikel 100, eerste lid, 1°, op dezelfde manier moet worden beoordeeld als in artikel 2262bis, § 1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek en dat de verjaring van de vordering tegen de overheid dus pas een aanvang zou nemen op het ogenblik dat de benadeelde kennis heeft van de schade en van de identiteit van de aansprakelijke.

A.3.2. De Ministerraad meent dat « Eurometaal N.V. » ten onrechte bepleit dat zou moeten worden afgestapt van de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof door een verwijzing naar de wet van 10 februari 2003 en naar het arrest nr. 25/95. Daardoor miskent « Eurometaal N.V. » de draagwijdte van de prejudiciële vraag; er wordt het Hof immers niet gevraagd om de beoordeling te maken in het licht van de wet van 10 februari 2003 en evenmin in het licht van het arrest nr. 25/95. Maar dan nog hebben die twee verwijzingen niet tot gevolg dat de vaste rechtspraak van het Hof zou moeten worden aangepast; de overheid en de privépersonen moeten, op het vlak van het toepasselijke verjaringsstelsel, niet aan dezelfde regels worden onderworpen.

Ook de vaststelling dat een aantal buitencontractuele vorderingen tegen andere overheden dan de Belgische Staat, de gemeenschappen en de gewesten, wel vallen onder de gemeenrechtelijke regeling en niet onder artikel 100, heeft niet tot gevolg dat artikel 100 ongrondwettig zou zijn. De arresten nrs. 1/2004 en 147/2012 bevestigen dat standpunt.

A.3.3. Aangaande de toetsing aan artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, voert de Ministerraad aan dat, niettegenstaande het Grondwettelijk Hof artikel 100 nog niet heeft getoetst aan die artikelen, het artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek wel aan die artikelen heeft getoetst, waarbij het Hof heeft geoordeeld dat een van het gemeen recht afwijkende verjaringstermijn niet strijdig is met de bovenvermelde artikelen van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De benadering van het Hof kan, volgens de Ministerraad, *mutatis mutandis* worden toegepast op voorliggende zaak.

Ook de verwijzing naar het arrest *Zouboulidis* van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kan niet tot een ander besluit leiden. Volgens de Ministerraad kan uit het arrest *Zouboulidis* niet worden afgeleid dat de doelstellingen van de wetgever bij het invoeren van artikel 100 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit zonder meer achterhaald zouden zijn en het verjaringsstelsel van artikel 100 niet meer zouden kunnen verantwoorden. Integendeel, de Ministerraad is van oordeel dat de doelstellingen van de wetgever nog steeds pertinent zijn. Het toepassen van het gemeenrechtelijke verjaringsstelsel, zoals het door « Eurometaal N.V. » wordt gevraagd, zou tot gevolg hebben dat door de rechter ten gronde zou worden geoordeeld dat de vordering tot schadevergoeding tijdig zou zijn ingesteld, terwijl « Eurometaal N.V. » veertien jaar heeft gewacht om de vordering in te stellen. Het aanvaarden van een dergelijke termijn van veertien jaar zou niet alleen in strijd zijn met de doelstellingen van artikel 100, maar ook met de doelstellingen van het « nieuwe » artikel 2262bis van het Burgerlijk Wetboek; de wetgever achtte een verjaringstermijn van dertig jaar immers archaisch en achterhaald. De wetgever heeft geoordeeld dat een verjaringstermijn van vijf jaar als de meest redelijke moet worden aangezien en dit niet alleen voor vorderingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid lastens de Belgische Staat, maar ook voor vorderingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid vanwege de Belgische Staat.

De beoordeling van de prejudiciële vraag dient, volgens de Ministerraad, te gebeuren met inachtneming van het doel van de wetgever bij de verjaringswet van 10 juni 1998; dit volgt uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag zelf.

A.3.4. De opmerking van « Eurometaal N.V. » aangaande het procedurele schema van overlegging en ordonnancering dat niet zou zijn aangepast aan een aansprakelijkheidsvordering, is, volgens de Ministerraad, strijdig met het gezag van gewijsde van het tussenarrest van het Hof van Beroep te Gent van 22 november 2012. In het tussenarrest wordt door het Hof van Beroep uitdrukkelijk gesteld dat de « uitvoerige overwegingen van Eurometaal in verband met de onaangepastheid van de verjaringsregeling neergelegd in artikel 100 [...] niet [kunnen] worden bijgetreden ». Alle elementen die nodig waren om een aansprakelijkheidsvordering tegen de Belgische Staat te kunnen instellen waren door « Eurometaal N.V. » gekend en « konden [dus] worden vastgesteld » binnen de verjaringstermijn van artikel 100, eerste lid.

A.3.5. Uit de verwijzing van de eisende partij voor de verwijzende rechter naar de overgangsbepaling van de wet van 22 mei 2003, zoals vastgelegd in artikel 131 ervan, en de geleidelijke opheffing van het verjaringsstelsel van artikel 100 door de wet van 22 mei 2003, kan, volgens de Ministerraad, niet worden afgeleid dat een dertigjarige verjaringstermijn redelijk verantwoord zou zijn. In het geval van opheffing van het verjaringsstelsel van artikel 100, zou de gemeenrechtelijke verjaring toepassing vinden en die is, sinds de inwerkingtreding van de verjaringswet van 10 juni 1998, ook vijf jaar.

A.3.6. De Ministerraad stelt vast dat de beoordeling van het beginsel « *fraus omnia corrumpit* » niet het voorwerp uitmaakt van de prejudiciële vraag. Bovendien kan dat beginsel niet worden aangevoerd om aan de verjaringstermijnen te ontsnappen. Allereerst is het beginsel in de context van de vijfjarige verjaringstermijn overbodig; zolang er geen kennis is van de schade en/of identiteit van de dader begint de vijfjarige verjaringstermijn niet te lopen. Vervolgens merkt de Ministerraad op dat ook in het kader van de twintigjarige verjaringstermijn in geen uitzondering werd voorzien voor bedrog.

A.3.7. Aangaande de vermeende schending van de redelijke termijn, merkt de Ministerraad op dat dat beginsel niet het voorwerp uitmaakt van de prejudiciële vraag. Bovendien gaat de eisende partij voor de verwijzende rechter uit van de verkeerde veronderstelling dat zij pas in het kader van strafprocedure kennis zou

hebben gekregen van de elementen die haar zouden hebben toegelaten een aansprakelijkheidsvordering in te stellen. Die stelling wordt evenwel uitdrukkelijk verworpen in het tussenarrest van het Hof van Beroep van 22 november 2012.

A.4.1. De eisende partij voor de verwijzende rechter merkt nogmaals op dat wanneer de Staat een fout begaat die van dien aard is dat hij buitencontractueel aansprakelijk is, hij als iedere andere persoon handelt zonder dat zijn prerogatieven van openbare macht meespelen. Het privé- of openbaar karakter van de persoon die een buitencontractuele fout begaat, heeft geen invloed op het toepasselijke aansprakelijkheidsstelsel en kan dus ook geen verschil in behandeling verantwoorden.

Het criterium van onderscheid, zoals opgeworpen door de Ministerraad, is, volgens de eisende partij voor de verwijzende rechter, niet objectief. Immers, het is vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie dat er geen fundamentele verschillen bestaan tussen de voorwaarden waaronder privépersonen en die waaronder overheden buitencontractueel aansprakelijk zijn. De Staat is, net zoals zijn burgers, onderworpen aan de rechtsregels, inzonderheid die welke betrekking hebben op de vergoeding van de schade ten gevolge van fouten waardoor de subjectieve rechten of de gewettigde belangen van personen worden aangetast. Het Hof van Cassatie sluit derhalve, bij toepassing van de buitencontractuele aansprakelijkheid, uitdrukkelijk het criterium uit van de hoedanigheid van de gedingvoerende partij of de aard van de handeling waardoor een recht wordt miskend.

A.4.2. Aangaande de mogelijke schending van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, merkt de eisende partij voor de verwijzende rechter op dat die grief niet moet worden geïnterpreteerd als zou artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens zich verzetten tegen de instelling van ieder verjaringsstelsel; de grief heeft betrekking op het feit dat het verjaringsstelsel zeer ruim afwijkt van het gemeen recht wanneer het betrekking heeft op de tegen de Staat te laten gelden schuldvorderingen.

De uiteenzetting van de Ministerraad over de keuzes van de wetgever in de wet van 10 juni 1998 omtrent de gemeenrechtelijke termijn van vijf jaar bij buitencontractuele aansprakelijkheid is niet relevant omdat, enerzijds, de wet van 10 juni 1998 een dubbele verjaringstermijn invoert van vijf jaar en twintig jaar en, anderzijds, omdat de keuze voor een termijn van vijf jaar in 1998 samenvalt met een veel genuanceerdere beoordeling van de vertrekdatum van de verjaringstermijn.

A.4.3. De eisende partij voor de verwijzende rechter meent dat om te antwoorden op de prejudiciële vraag, het Hof een tegen een particulier ingestelde burgerlijke rechtsvordering die haar grondslag vindt in een strafmisdrijf, dient te vergelijken met een tegen de Staat ingestelde burgerlijke rechtsvordering die haar grondslag vindt in een strafmisdrijf. De eerste vordering is niet verjaard omdat de gemeenrechtelijke verjaringstermijn van dertig jaar geldt, maar de tweede vordering, met toepassing van artikel 100 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, is wel verjaard. Dat verschil in behandeling schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag. Dit is des te meer het geval wanneer het strafrechtelijke onderzoek, dat valt onder de verantwoordelijkheid van de Staat, meer dan dertien jaar duurde, met dien verstande dat de benadeelde tijdens het strafonderzoek niet beschikte over een toegang tot het administratief dossier dat hem zou hebben toegelaten het instellen van een rechtsvordering tot burgerlijke aansprakelijkheid te overwegen. Door een zodanig lang strafonderzoek te voeren, dat de verjaringstermijn ruimschoots overschreed, zonder de slachtoffers van het misdrijf toegang te geven tot het dossier dat hun toeliet de verdediging van hun belangen te overwegen, belette de Belgische Staat hun toegang te hebben tot een rechter, waardoor de Staat zich schuldig maakte aan een rechtsweigering.

A.4.4. De verwijzing van de Ministerraad naar de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie is, volgens de eisende partij voor de verwijzende rechter, niet relevant, omdat het arrest verjaringstermijnen betreft in het kader van belastingheffingen en sociale rechten.

- B -

B.1.1. Artikel 100, eerste lid, 1°, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, bepaalt :

« Verjaard en voorgoed ten voordele van de Staat vervallen zijn, onverminderd de vervallenverklaringen ten gevolge van andere wettelijke, reglementaire of ter zake overeengekomen bepalingen :

1° de schuldvorderingen, waarvan de op wettelijke of reglementaire wijze bepaalde overlegging niet geschied is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan; ».

B.1.2. Krachtens artikel 127 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, worden « de bij koninklijk besluit van 17 juli 1991 samengeordende wetten op de rijkscomptabiliteit [...] opgeheven voor de in artikel 2 bedoelde diensten ». De wet van 22 mei 2003 is in werking getreden op 1 januari 2012, behalve voor de in artikel 2, 2° tot 4°, bedoelde diensten, waarvoor zij in werking treedt op 1 januari 2014 (artikel 133, eerste lid). In afwijking van het eerste lid van artikel 133 is titel V, waarvan hoofdstuk I (« De verjaring van schuldvorderingen ») deel uitmaakt, ook in werking getreden op 1 januari 2012 voor de diensten bedoeld in dat lid (artikel 133, derde lid).

Ingevolge artikel 131, tweede lid, van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, blijft artikel 100, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit van toepassing op « de schuldvorderingen op de federale Staat die ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van deze wet ».

B.2. Vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring bedroeg de gemeenrechtelijke verjaringstermijn dertig jaar. Het nieuwe artikel 2262*bis*, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door de voormelde wet, bepaalt dat de persoonlijke rechtsovereenkomsten verjaren door verloop van tien jaar, met uitzondering van de rechtsovereenkomsten tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, die verjaren door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon, waarbij die

vorderingen in ieder geval verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan. Wanneer de rechtsvordering vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 juni 1998 is ontstaan, bepaalt artikel 10 van die wet bij wijze van overgangsmaatregel dat de nieuwe verjaringstermijnen waarin zij voorziet, pas lopen vanaf haar inwerkingtreding.

B.3. Het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid van artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit, dat krachtens artikel 131, tweede lid, van de voormelde wet van 22 mei 2003 van toepassing blijft op het voor de verwijzende rechter gebrachte geschil, met de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, doordat die bepaling voorziet in een vijfjarige verjaringstermijn voor schuldvorderingen ten laste van de Staat, op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid wegens een onrechtmatige daad van een orgaan of aangestelde van de overheid, te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan, terwijl de schuldvorderingen van de Staat tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, ten tijde van de onrechtmatige daad, verjaarden door verloop van dertig jaar, net als de gemeenrechtelijke schuldvorderingen tot schadeloosstelling, « (met dien verstande dat, na de inwerkingtreding van de verjaringswet van 10 juni 1998, in gevallen waar de Staat kennis had van de schade en de identiteit van de aansprakelijke, de Staat nog over een termijn van vijf jaar beschikte vanaf de inwerkingtreding van deze wet om haar vordering in te stellen) ».

B.4. Hoewel, krachtens de overgangsbepaling vervat in artikel 10 van de wet van 10 juni 1998, de nieuwe verjaringstermijnen beginnen te lopen vanaf de inwerkingtreding van de voormelde wet van 10 juni 1998, voorziet diezelfde bepaling evenwel erin dat « de totale duur van de verjaringstermijn [...] niet meer dan dertig jaar [mag] bedragen ».

B.5.1. De feiten die aan de oorsprong liggen van het geschil dat voor de verwijzende rechter hangende is, betreffen het onterecht sluiten van een overeenkomst door de Belgische Staat in de loop van het jaar 1985. De oorspronkelijke eiseres heeft, nadat de actieve omkoping van een ambtenaar in 1998 bij vonnis is vastgesteld, in 1999 een vordering tot schadeloosstelling ten laste van de Belgische Staat ingesteld voor de vergoeding van een wegens het sluiten van die overeenkomst met een concurrent geleden nadeel.

De verwijzende rechter heeft beslist dat « alle elementen die nodig waren om een aansprakelijkheidsvordering tegen de Belgische Staat te kunnen instellen, door [de oorspronkelijke eiseres] gekend waren en dus ‘ konden worden vastgesteld ’ binnen de verjaringstermijn van artikel 100, eerste lid 1° van de Gecoördineerde Wetten op de Rijkscomptabiliteit, termijn die een aanvang nam op 01.01.1985 (één januari van het begrotingsjaar waarin de vordering ontstond) en eindigde op 31.12.1989 ».

B.5.2. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot het geval waarin de onrechtmatige daad van het orgaan of de aangestelde meer dan vijf jaar na de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering is ontstaan, bij een definitieve rechterlijke uitspraak is vastgesteld.

B.6.1. De in het geding zijnde bepaling regelt de verjaring van de schuldvorderingen ten laste van de Staat door, enerzijds, te voorzien in een vijfjarige verjaringstermijn en, anderzijds, door die termijn te doen lopen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar waarin de schuldvordering is ontstaan.

B.6.2. Een verjaringsregel vormt geen onteigening in de zin van artikel 16 van de Grondwet, zodat die bepaling te dezen niet van toepassing is.

B.7.1. Door de schuldvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid aan een verschillende verjaring te onderwerpen naargelang zij tegen de Staat dan wel tegen particulieren zijn gericht, heeft de wetgever zich op een objectief criterium gebaseerd : de Staat dient het algemeen belang; de particulieren handelen rekening houdend met hun persoonlijk belang.

B.7.2. Het verschil in behandeling, naargelang de houder van die schuldvorderingen een particulier of de Staat is, is in dat opzicht slechts het gevolg van de keuze van de wetgever om niet af te wijken van de gemeenrechtelijke regels wat de verjaring betreft van de schuldvorderingen waarvan de Staat houder zou zijn ten laste van particulieren; de artikelen 10 en 11 van de Grondwet impliceren immers niet dat de wetgever ten aanzien van de schuldvorderingen van de overheid moet afwijken van de gemeenrechtelijke verjaringsregels.

Er dient dus te worden onderzocht of, door slechts ten aanzien van de schulden van de Staat af te wijken van de gemeenrechtelijke verjaringsregels, de wetgever geen onverantwoord verschil in behandeling heeft ingesteld ten opzichte van de gemeenrechtelijke schuldvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, waaronder de schuldvorderingen van de Staat.

B.8.1. Zoals het Hof bij zijn arresten nrs. 32/96, 75/97, 5/99, 85/2001, 42/2002, 64/2002, 37/2003, 1/2004, 86/2004, 127/2004, 165/2004, 170/2004, 153/2006, 90/2007, 122/2007, 124/2007, 17/2008, 97/2008, 97/2009 en 147/2012 heeft geoordeeld, heeft de wetgever, door de vorderingen gericht tegen de Staat aan de vijfjarige verjaring te onderwerpen, een maatregel genomen die in verband staat met het nagestreefde doel dat erin bestaat de rekeningen van de Staat binnen een redelijke termijn af te sluiten. Er werd immers geoordeeld dat een dergelijke maatregel noodzakelijk was omdat de Staat op een bepaald ogenblik zijn rekeningen moet kunnen afsluiten : het is een verjaring van openbare orde, die noodzakelijk is in het licht van een goede comptabiliteit (*Pasin.*, 1846, p. 287).

Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 6 februari 1970 werd herbevestigd dat « de Staat, die jaarlijks meer dan 150 miljard uitgeeft en met het bestuursapparaat werkt dat log, ingewikkeld, en dan nog overstelpt is met documenten en archiefstukken, [...] wel een debiteur van gans bijzondere aard » is en dat « het wegens orderedenen geboden [is] zo spoedig mogelijk een einde te maken aan eisen die hun oorsprong vinden in achterstallige zaken » (*Parl. St.*, Kamer, 1964-1965, nr. 971/1, p. 2; *Parl. St.*, Senaat, 1966-1967, nr. 126, p. 4).

B.8.2. Het verschil in behandeling, wat de duur van de verjaring betreft, tussen de schuldvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid die tegen de Staat zijn gericht, en de gemeenrechtelijke schuldvorderingen tot vergoeding op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, waaronder die waarvan de Staat houder zou zijn ten opzichte van particulieren, is dus bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.9.1. De omstandigheid dat de verjaringstermijn van de schuldvorderingen tegen de Staat reeds een aanvang neemt op de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan zij zijn ontstaan - en bijgevolg daadwerkelijk bijna steeds voordat de vordering is ontstaan - vloeit voort uit het specifieke criterium dat wordt gehanteerd om de verjaringstermijn te berekenen. De keuze van dat criterium wordt verantwoord door de eigenheid van de Staat als schuldenaar van die vorderingen. Doordat die berekeningswijze een concrete verjaringstermijn oplevert van ten minste vier jaar na het ontstaan van de schuldvordering, dat wil zeggen vanaf het ogenblik dat alle constitutieve elementen aanwezig zijn, namelijk een fout, een schade en het oorzakelijke verband tussen beide, heeft de maatregel, rekening houdend met de doelstelling ervan, in beginsel geen onevenredige gevolgen.

B.9.2. Bij zijn arrest nr. 32/96 van 15 mei 1996 heeft het Hof echter geoordeeld dat de in artikel 100, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit bepaalde verjaringstermijn onevenredige gevolgen heeft voor personen die in de onmogelijkheid verkeren om binnen de wettelijke termijn in rechte te treden omdat de schade die zij hebben geleden pas na het verstrijken van die termijn tot uiting is gekomen.

Om dezelfde redenen heeft het Hof bij zijn arresten nrs. 153/2006 en 90/2007 vastgesteld dat de in het geding zijnde bepaling eveneens discriminerend is in zoverre zij voorziet in een vijfjarige verjaringstermijn voor vorderingen tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid van de overheid, wanneer de schade of de identiteit van de aansprakelijke pas na die termijn kunnen worden vastgesteld.

B.10.1. De thans voorliggende prejudiciële vraag doet ervan blijken dat de verwijzende rechter de in het geding zijnde bepaling interpreteert in die zin dat de erin geregelde verjaringstermijn begint te lopen op de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de schuldvordering tot schadevergoeding wegens de omkoping van een ambtenaar, bij vonnis vastgesteld na het verstrijken van die termijn, is ontstaan.

B.10.2. Het komt de verwijzende rechter toe te bepalen of de schade is ontstaan al dan niet vóór het verstrijken van de in de in het geding zijnde bepaling bedoelde verjaringstermijn en of de schade en de identiteit van de aansprakelijke al dan niet onmiddellijk konden worden vastgesteld door de persoon die de aansprakelijkheidsvordering heeft ingesteld.

Het komt hem eveneens toe te bepalen of, rekening houdend met de gegevens van het dossier, de schade en de identiteit van de aansprakelijke redelijkerwijs door de persoon die de aansprakelijkheidsvordering heeft ingesteld konden worden vastgesteld vooraleer het misdrijf bij een definitieve rechterlijke beslissing kon worden vastgesteld.

B.10.3. Het is immers pas vanaf het ogenblik dat de schade en de identiteit van de aansprakelijke konden worden vastgesteld door de persoon die de aansprakelijkheidsvordering heeft ingesteld, dat de vijfjarige verjaringstermijn zoals hij is vastgelegd in de in het geding zijnde bepaling, kan beginnen te lopen. Elke andere interpretatie zou onevenredige gevolgen voor de houder van schuldvorderingen ten laste van de Staat met zich meebrengen.

B.10.4. De verplichting die de persoon die de aansprakelijkheidsvordering heeft ingesteld in dat geval zou hebben om de verjaring te stuiten door middel van, met name, een burgerlijke rechtsovereenkomst tot bewaring, kan, rekening houdend met de in B.8.1 in herinnering gebrachte doelstelling, niet als onevenredig worden beschouwd.

B.11. Rekening houdend met wat is vermeld in B.10.3, dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

B.12.1. Het in aanmerking nemen van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, alsook van de verwijzing naar het arrest *Zouboulidis t. Griekenland* van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 25 juni 2009 leidt niet tot een ander besluit.

B.12.2. In de veronderstelling dat de houders van schuldvorderingen ten laste van de Staat kunnen worden geraakt in hun recht op het ongestoord genot van hun eigendom, in de zin van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, zou dat in overeenstemming zijn met de tweede alinea van dat artikel. Doordat de wetgever zich, om de hiervoor uiteengezette redenen, op die bepaling baseert, vermocht hij te oordelen dat een verkorte verjaringstermijn in overeenstemming was met het algemeen belang en noodzakelijk was om het afsluiten van de rekeningen van de Staat te verzekeren.

Ten aanzien van het aanvangspunt van die termijn volgt uit het voorgaande dat hij pas een aanvang kan nemen vanaf de eerste januari van het jaar in de loop waarvan de schade en de identiteit van de aansprakelijke konden worden vastgesteld. De in het geding zijnde maatregel kan dus geen onevenredige gevolgen met zich meebrengen ten aanzien van het recht op het ongestoord genot van de eigendom van de houders van schuldvorderingen ten laste van de Staat.

B.12.3. In het voormelde arrest *Zouboulidis* heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, teneinde te besluiten tot de schending van artikel 1 van het voormelde Protocol, met name opgemerkt dat de termijnen waarin de in het geding zijnde Staat zijn schuldvorderingen kon doen gelden respectievelijk meer dan tweemaal en tienmaal langer waren dan die waarin is voorzien om een schuldvordering tegen die Staat te doen gelden, dat de in het geding zijnde Staat te dezen had gehandeld zoals elke andere private werkgever en dat hij geen concrete en bijkomende elementen had bezorgd in verband met de weerslag die een beslissing die gunstig is voor de aanspraken van personen die zich in dezelfde situatie bevinden als de verzoeker, zou hebben op het financiële evenwicht van de Staat, terwijl nochtans het verschil tussen de verjaringstermijnen betreffende de Staat en de verzoeker te dezen aanzienlijk was.

De lering van dat arrest kan dus niet worden toegepast op de feiten die aan de thans voorliggende zaak ten oorsprong liggen. In een later arrest komt het Europees Hof voor de Rechten van de Mens overigens, met betrekking tot een andere feitelijke maar dezelfde wettelijke context, tot de slotsom dat artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens niet is geschonden, in samenhang gelezen met artikel 14 van het voormelde Verdrag (EHRM, 3 oktober 2013, *Giavi t. Griekenland*).

B.13. De inaanmerkingneming van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens leidt evenmin tot een andere conclusie. De verjaringsregel vervat in de in het geding zijnde bepaling kan immers niet worden geacht afbreuk te doen aan het recht op een eerlijk proces of het recht van toegang tot de rechter te beperken; een dergelijke regel belemmert geenszins de mogelijkheid voor de houders van schuldvorderingen ten laste van de Staat om een vordering tot schadevergoeding in te stellen. Het feit dat het recht dat zij in hun vordering opeisen, kan zijn verjaard door het verstrijken van een bepaalde termijn, wordt verantwoord door de zorg om rechtszekerheid die met elke verjaringsregel wordt nagestreefd;

het komt trouwens aan het rechtscollege waartoe men zich wendt toe zich uit te spreken over de eventuele verjaring van het opgeëiste recht.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Rekening houdend met hetgeen is vermeld in B.10.3, schendt artikel 100, eerste lid, 1°, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van mens, in zoverre het voorziet in een vijfjarige verjaringstermijn voor schuldvorderingen tot schadevergoeding op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid van de federale Staat wegens een misdrijf veroorzaakt door een van zijn organen of aangestelden, te rekenen vanaf de eerste januari van het begrotingsjaar in de loop waarvan de vordering is ontstaan.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 17 oktober 2013.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

M. Bossuyt